

بررسی نقش تعدیلگری روابط سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و پایداری بانک‌ها

امید حجازی فرهمند^۱

سمیرا زارعی^{۲*}

خدیدجه خدابخشی پاریجان^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۷/۱۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه میان بانکداری سایه و پایداری بانک‌ها بوده است که طبق مبانی نظری بیان شده در این رابطه نقش تعدیلگری روابط سیاسی نیز بررسی شده است. جامعه آماری ارائه شده در این تحقیق بانک‌های پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران طی دوره ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۱ بوده است و پس از اعمال روش‌های نمونه‌گیری در نهایت تعداد ۱۶۰ سال بانک وارد نمونه نهایی شده‌اند. روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع علی و همبستگی می‌باشد و روش جمع‌آوری اطلاعات نیز از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و همچنین مراجعه به پایگاه داده سازمان بورس خواهد بود. روش رگرسیونی که برای تحقیق حاضر استفاده شده است از نوع چند متغیره و خطی می‌باشد که در سطح معناداری ۰,۰۵ با استفاده از نرم افزار stata14 مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. در نهایت با استفاده از روش مذکور یافته‌های بدست آمده از اجرای چهار فرضیه پژوهش نشان دهنده آن است که بانکداری سایه بر پایداری بانک‌ها براساس معیار ورشکستگی اثر معناداری دارد ولی بر اساس معیار ریسک اعتباری چنین رابطه‌ای تایید نشده است و همچنین یافته‌ها نشان دهنده آن بودند که نقش تعدیلگری ارتباط سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و پایداری بانک‌ها بر اساس دو متغیر مذکور تایید شده است.

واژگان کلیدی

نقش تعدیلگری روابط سیاسی، بانکداری سایه و پایداری بانک‌ها.

^۱ گروه حسابداری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (omidhf@yahoo.com)

^۲ گروه حسابداری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (* نویسنده مسئول: zare.s.90@gmail.com)

^۳ گروه حسابداری، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (parijan.kh@yahoo.com)

۱. مقدمه

امروزه بانکداری یکی از مهم ترین بخش های اقتصادی هر کشوری به شمار می آید، بانک ها با سازماندهی منابع و تخصیص بهینه آن، موجب تسهیل در روند سرمایه گذاری و پس انداز می شوند که این امر موجب گسترش بازارها و رشد و شکوفایی اقتصادی می گردد. بنابراین یکی از ابزارهای لازم و موثر برای توسعه اقتصادی کشور وجود نظام بانکی کارآمد است. با توجه به اینکه بخش زیادی از عملیات مالی، تسهیلاتی، سرمایه گذاری و تامین اعتبار در بیشتر کشورها به خصوص کشور ایران از طریق سیستم بانکی صورت می گیرد، بانک ها در حقیقت موتور محرکه تولید، سرمایه گذاری و اشتغال هستند و نیز از ابزارهای توسعه و پیشرفت اقتصادی می باشند. بنابراین لازم است که این موسسات نسبت به جنبه های سرمایه گذاری و ریسکی که متحمل می شوند توجه کافی نشان دهند (شاکری، ۱۳۹۹). ثبات سیستم بانکداری به عنوان هسته اصلی حوزه پولی- مالی نیاز به توجه ویژه دارد. صنعت بانکداری یکی از مهمترین بخش های اقتصاد کشور محسوب می شود که می تواند با ساماندهی و مدیریت مناسب منابع و مصارف خود زمینه های رشد و شکوفایی اقتصاد را فراهم آورد. با توجه به ارتباط عملکرد نظام بانکی با بخش های کلان اقتصادی کشور، هرگونه بی ثباتی و بحران در آن می تواند موجب نوسان و اختلال در متغیرهای کلان اقتصادی به ویژه تولید شود. لذا با تأکید بر نقش واسطه گری مالی، بررسی و اطمینان از ثبات و سلامت نظام بانکی دارای اهمیت است. ثبات بانکی از منظرهای مختلف در بانکداری باید مورد توجه قرار گیرد. ثبات بانکی می تواند بیانگر ساختار منابع بانکی و تأمین مالی دارایی های بانکی باشد. مطابق با ادبیات سلامت و ثبات بانکی کفایت سرمایه می تواند به بانک ها برای جبران زیان های مالی کمک نموده و سرمایه به عنوان یک عامل کاهنده انتقال شوک ها و کاهش ریسک فرایند وام دهی بانک هاست. از طرف دیگر، افزایش هزینه های منابع به کاهش سودآوری بانک ها منجر می شود که در نتیجه آن سرمایه بانک کاهش یافته و بانک ها در این حالت باید فرصت های سودآور وام دهی را در نظر داشته باشند که آن نیز به افزایش نرخ بهره منجر خواهد شد. افزایش نرخ بهره در بانک ها برای جلوگیری از کاهش سرمایه های بانک در آینده است (عبدی، ۱۳۹۹). ایجاد بحران در سیستم بانکداری از جمله بانکداری سایه و وجود رقیب های مختلف در بخش پولی به دلیل وابستگی شدید سایر بخش ها به آن برای تجهیز منابع سرمایه ای، به سرعت قابل تسری به بخش های واقعی اقتصاد خواهد بود؛ بنابراین، ضرورت آن احساس می شود که به شناسایی عوامل تأثیرگذار بر ثبات بانکها پرداخته شود. بانکداری سایه به عنوان فعالیتهایی تعریف می شود که با استفاده از روش های حسابداری غیراستاندارد، از طریق اعتبار به کسب و کارها سرمایه می دهند و در عین حال محدودیت های نظارتی و محدودیت های خاص در وام دهی را شکسته اند (سون^۱، ۲۰۱۹). شن و همکاران^۲ (۲۰۲۰) نشان می دهد که بانک های سایه درگیر واسطه های اعتباری غیرقابل تنظیم هستند بانک هایی که «داخل بانک» ایجاد می شوند. در یک بازار رقابتی، توسعه بانکداری سایه راهی برای افزایش رقابت بانکی است (تان و همکاران^۳، ۲۰۲۲).

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

در طول دهه گذشته، واسطه های اعتباری و خدمات بانکداری سایه، که معمولاً فعالیت های خارج از حوزه اخلاقی نظام بانکداری سنتی را در بر می گیرد، رشد قابل توجهی داشته است. در سراسر جهان. این سیستم مالی که به طور فزاینده

¹ Sun

² Shen et al

³ Tan et al

پیچیده‌تر می‌شود ممکن است یک نعمت یا یک نفرین باشد. سازمان‌های بزرگ، کسب‌وکارهای کوچک و افراد از رشد سریع بانکداری سایه به‌عنوان یک منبع غیرمتعارف تامین مالی سود می‌برند. در یک بازار پیچیده‌تر، تنظیم‌کننده‌ها با چالش حفظ ثبات مالی روبرو هستند. در دهه‌های اخیر، اقتصاد چین رشد قابل توجهی در بانکداری سایه داشته است. این امر از افزایش اندازه صنعت از سال ۲۰۱۱ کاملاً مشهود است که در نیمه اول سال ۲۰۱۶ دو برابر شده است و با ۸۲ درصد تولید ناخالص داخلی کشور قابل مقایسه است (مودیز^۴، ۲۰۱۷). این پدیده باعث ایجاد یک بحث داغ در مورد مزایای این بخش شده است. محققان در مورد چگونگی و درجه‌ای که صنعت باید تنظیم شود نامطمئن هستند (به عنوان مثال به وی و دیوردیز^۵، ۲۰۱۴ مراجعه کنید). در حالی که اقتصاد چین از نظر برابری قدرت خرید (PPP) بزرگترین اقتصاد جهان است، نکته قابل تامل این است که چگونه سیستم بانکداری سایه بزرگترین اقتصاد جهان بر سیستم مالی آن تأثیر می‌گذارد. و آیا بانکداری سایه خطری برای سیستم مالی ایجاد می‌کند یا به عنوان تثبیت‌کننده‌ای عمل می‌کند که ریسک‌های سیستمی را بزرگ یا کاهش می‌دهد؟ هنگام بحث در مورد اقتصاد چین، نادیده گرفتن نفوذ و مداخلات دولت قابل قبول نیست. بسیاری از مطالعات به جنبه مثبت داشتن ارتباطات سیاسی اشاره می‌کنند. بیشتر مطالعات بر وام گیرندگان تمرکز دارند و شواهد تجربی کمی برای وام دهندگان وجود دارد. این مطالعه سعی دارد به طور تجربی تأثیر نهادهای مالی با ارتباطات سیاسی را بر پایداری مؤسسات مالی آزمایش کند. در مورد چین، مؤسسات مالی اعم از متعارف یا غیر متعارف تحت مداخلات سیاسی دیکته شده از سوی پکن قرار دارند، که از این مورد می‌توان از مؤسسات مالی دولتی که از سیاست‌های دولت مرکزی پیروی می‌کنند نام برد که نتایج ناکارآمدی را در اقتصاد داشته‌اند (شیخ^۶ و اکازاکی^۷، ۲۰۰۴ و ۲۰۰۷). علاوه بر این، توانایی شرکت‌ها برای دسترسی به وام‌های ترجیحی و سایر منابع تامین مالی یا یارانه‌ها با سطح ارتباطات سیاسی آن شرکت‌ها همبستگی دارد (فاچیو^۸، ۲۰۰۶؛ خواجه و میان^۹، ۲۰۰۵). بر اساس ادبیات فوق، درک پیامدهای ارتباطات سیاسی بر پایداری مالی سیستم بانکی چین مشخص (واضح) است. همچنین انتظار می‌رود که تأثیر رشد بانکداری سایه بر ثبات مالی بانک‌ها تحت تأثیر ارتباطات سیاسی قرار گیرد، زیرا یک بانک به لحاظ سیاسی می‌تواند از ارتباطات خود برای مبادلات مالی برای دستیابی به اهداف سازمانی استفاده کند که ممکن است به شکل نمایش یک شرایط مالی پایدار باشد. (گو، هانگ و تسه^{۱۰}، ۲۰۰۸). این مطالعه سعی می‌کند دو سوال را ارزیابی کند: اول، چگونه بانکداری سایه بر پایداری مالی سیستم بانکی ایران تأثیر می‌گذارد. دوم در مورد فعالیت‌های بانکداری سایه، آیا رابطه مذکور در حضور ارتباطات سیاسی تعدیل می‌شود؟ علاوه بر این، بر اساس یافته‌های این مطالعه، این پژوهش شواهد اندک سیستماتیک موجود در اقتصاد داخلی را گسترش می‌دهد تا نتایج خرد را برای بحث‌های آتی برای بخش و اقتصاد ایران را فراهم کند.

کرمی (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی رویکرد پایداری بانک‌های چندملیتی به عنوان محرک‌های شمول مالی در کشورهای در حال توسعه پرداخته است. یک نمونه از ۲۷۵ بانک چندملیتی، ۱۶ کشور در حال توسعه، و ۱۶۶۱۸ فرد

⁴ Moody's

⁵ Wei and Davis

⁶ Shih

⁷ Okazaki

⁸ Faccio

⁹ Khwaja and Mian

¹⁰ Gu, Hung, and Tse

یک مدرک قوی به دست می دهد که تاثیرات مثبت این شیو ها بر مشارکت مالی را تایید می کند. به طور خاص دریافتیم که همانطور که بانک های چند ملیتی پایدار می شوند، استفاد از بانکداری موبایلی بیشتر می شود. این یافته نتیجه مهمی است، چون بانکداری موبایلی یکی از قدرتمندترین ابزارها برای دستیابی به مشارکت مالی در جهان در حال توسعه است.

نوروش و عدلی (۱۴۰۲) در تحقیقی به بررسی تاثیر ارتباطات سیاسی بر سیاست های مالی پرداخته اند. بدین منظور از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ۱۷۱ شرکت را که در بین سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ به طور پیوسته عضو بورس بوده اند، انتخاب شده و با استفاده از روش دادههای ترکیبی در این بازه زمانی مورد آزمون قرار گرفته اند. به منظور برآورد مدلها و آزمون فرضیه ها از روش رگرسیون چندمتغیره با روش برآورد حداقل مربعات تعمیم یافته و آزمونهای مربوطه استفاده شد. نتایج آزمونها نشان داد که اولاً ارتباطات سیاسی تاثیر معنادار و معکوس بر اهرم مالی دارد؛ ثانياً ارتباطات سیاسی بر سررسید بدهی تاثیر معنادار و مستقیم دارد؛ ثالثاً بین ارتباطات سیاسی و مازاد نگهداشت وجه نقد ارتباط معناداری وجود ندارد. همچنین ارتباطات سیاسی تاثیر معنادار و معکوس بر مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) دارد.

دارابی و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه خود به موضوع سودآوری بانک ها و ثبات اقتصادی با تاکید بر صنعت بانکداری پرداختند که در این مقاله نتایج نشان می دهد که سودآوری بانک، عاملی ضروری و تعیین کننده برای ثبات اقتصادی است که از جنبه های خرد و کلان اقتصادی قابل مشاهده است. تمرکز این تحقیق، بر صنعت بانکداری از سه بعد دارایی ها، تسهیلات اعطایی و سپرده ها بوده و از شاخص هرفیندال-هیرشمن استفاده شده و در ۱۰ بانک دولتی در سالهای ۱۳۹۰-۱۳۹۹ این سه بعد سنجش شد. نتایج برآورد این مدل نشان دهنده رابطه معکوس و معناداری بین تمرکز و سودآوری بانک ها بود. دیگر عوامل مانند کارایی، سرمایه، سطح درآمد ملی و نرخ بهره، رابطه مستقیمی با سودآوری بانک های دولتی دارند ولی اندازه بانک رابطه معکوسی با سودآوری دارد.

عثمان بشیر و همکاران^{۱۱} (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی بانکداری سایه، ارتباطات سیاسی و پایداری مالی در بین شرکت های چینی پرداخته است نمونه مورد بررسی در این تحقیق ۱۱۲ بانک چینی طی دوره ۲۰۰۳ الی ۲۰۱۷ بوده است. یافته هایی که از این پژوهش بدست آمده است نشانگر آن است که بانکداری سایه دارای اثر مثبتی بر ریسک اعتباری شرکت ها بعنوان پایداری مالی شرکت ها دارد و همچنین یافته ها نشان دهنده آن بودند که رشد بانکداری سایه دارای اثرات مثبتی بر بانکداری تجاری داشته است و ریسک نکول را کاهش داده و این ارتباط از طریق نهادهای مالی دارای ارتباط سیاسی تعدیل خواهد شد و این تعدیل مثبت بوده است.

ماریا النی و همکاران^{۱۲} (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی وام دهی، پایداری مالی و تحلیل احساسات مبتنی بر متن بانک های ایالات متحده پرداخته اند. مجموعه داده های تابلویی بزرگ بانک های تجاری ایالات متحده در دوره ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۵ با استفاده از داده های سطح بانک استفاده می کنیم. نتایج نشان می دهد که وام دهی بانک ها زمانی کاهش می یابد که احساسات سرمایه گذار پایین است، در حالی که این اثر زمانی که بانک ها سطح ریسک اعتباری بالاتری دارند، آشکارتر می شود. این اثرات در دوران رکود بارزتر است و رشد وام نیز به نگرانی سرمایه گذاران در طول رکود پاسخ منفی می

¹¹ Usman Bashir

¹² Maria-Eleni and et al

دهد. در نهایت، ما نشان می‌دهیم که بحران بزرگ مالی تأثیر منفی بر احساسات سرمایه‌گذاران داشت که منجر به کاهش رفتار وام‌دهی ایالات متحده و افزایش بی‌ثباتی بخش بانکی ایالات متحده شد.

کامشات و همکاران^{۱۳} (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی این سوال که آیا مسئولیت اجتماعی و دولتی برای پایداری مالی و سودآوری بانک اهمیت دارد؟ شواهدی از بانک‌های تجاری و اسلامی پرداخته‌اند. هدف این مقاله بررسی محرک‌های ثبات بانکی در مورد کشورهای (قطر، اندونزی، عربستان سعودی، مالزی، امارات متحده عربی، ترکیه، پاکستان، کویت و بحرین). داده‌های پانل در سطح بانک‌های بین‌کشوری از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۸ استفاده می‌شود. روش‌های تعمیم یافته سیستم دو مرحله‌ای گشتاورها در کنار هر دو خطای استاندارد تصحیح شده با پانل و مدل‌های حداقل مربعات تعمیم یافته امکان‌پذیر برای اطمینان از استحکام نتایج به کار گرفته شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که کفایت سرمایه و کنترل فساد مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده سودآوری بانکی در نمونه مورد مطالعه بدون توجه به نوع بانک است. علاوه بر این، سودآوری، مدیریت کارآمد، تورم و اثربخشی دولت محرک‌های اصلی ریسک آسیب‌پذیری مالی هستند.

دی هونگ و همکاران^{۱۴} (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی ریسک ژئوپلیتیک و ثبات بانک پرداخته‌اند. در این مقاله، ما شواهدی را ارائه می‌کنیم که از فرضیه خود حمایت می‌کند که ریسک ژئوپلیتیکی به ثبات بانک آسیب می‌زند. برآوردهای تجربی ما بر اساس سه مجموعه اصلی داده از ایالات متحده است طی سال‌های ۲۰۱۲ ال ۲۰۲۰. اولین مورد، مجموعه داده‌های ثبات بانکی است. این یافته برای ریسک‌های مختلف ژئوپلیتیکی و اقدامات ثبات بانک، حذف دوره رویدادهای مالی شدید، حذف بانک‌هایی با داده‌های کمتر از ده سال، مسائل درون‌زایی بالقوه، و کنترل سایر عوامل خطر قوی است. نتایج ما همچنین بر نقش نگهداری سرمایه و اندازه بانک در کاهش اثر بی‌ثبات‌کننده ریسک ژئوپلیتیکی تأکید می‌کند.

فرضیه‌های پژوهش در واقع بیانگر مفروضات مورد نظر محققان در تحقیقات خود است که برگرفته از ادبیات پژوهشی بوده است که در این تحقیق نیز از پژوهش عثمان بشیر (۲۰۲۳) استفاده شده است که در آن از جنبه‌های تحقیق مذکور برگرفته شده است:

فرضیه ۱: بانکداری سایه بر پایداری بانک اثر معنادار دارد.

فرضیه ۱-۱: بانکداری سایه بر معیار **z_score** اثر معنادار دارد.

فرضیه ۱-۲: بانکداری سایه بر ریسک اعتباری اثر معنادار دارد.

فرضیه ۲: نقش تعدیلگری ارتباط سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و پایداری بانک معنادار است.

فرضیه ۲-۱: نقش تعدیلگری ارتباط سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و معیار **z_score** معنادار است.

فرضیه ۲-۲: نقش تعدیلگری ارتباط سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و ریسک اعتباری معنادار است.

۳. روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری عبارت است از مجموعه‌ای از افراد یا واحدها که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند (سرمد، بازرگان، و حجازی، ۱۳۸۰، ص. ۱۷۷). جامعه آماری به کل گروه افراد، وقایع یا چیزهایی اشاره دارد که محقق می‌خواهد به تحقیق درباره‌ی آنها پردازد (سکاران، ۱۳۸۲، ص. ۲۹۴). جامعه شامل گروهی از افراد است که دارای یک

¹³ Kamshat and et al

¹⁴ Dinh Hoang and et al

خصوصیت یا صفت مشترک هستند که آنها را از دیگر گروهها متمایز میسازد (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۸۸). در هر پژوهش، جامعه مورد بررسی یک جامعه آماری است که پژوهشگر مایل است درباره صفت متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد جامعه آماری این تحقیق بانک های پذیرفته شده در بورس و فرابورس اوراق بهادار تهران می باشند و در قلمرو زمانی سال های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ که دارای شرایط زیر باشند:

بعد از سال ۱۳۹۵ در بورس یا فرابورس اوراق بهادار سهام شان پذیرفته شده باشد.

در طول دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشند.

صورت های مالی آنها قابل دسترسی باشند.

با توجه به شرایط فوق نمونه بانکهای به ۲۰ مورد طی ۷ سال مورد بررسی قرار خواهد گرفت که در نهایت تعداد ۱۴۰ سال بانک مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

متغیر وابسته:

پایداری بانک st_bank

برای اندازه گیری پایداری در بانک ها همانند پژوهش عثمان بشیر (۲۰۲۳) از دو معیار ذیل استفاده خواهد شد:

$$z - score = \frac{(roa + \frac{E}{total\ asset})}{sd\ roa}$$

$$credit\ risk = \frac{non\ performing\ loan}{total\ loans}$$

roa : نسبت سود و زیان به کل دارایی بانک در دو دوره گذشته

E : حقوق صاحبان سهام بانک

$sd\ roa$: انحراف معیار بازده دارایی بانک دو دوره گذشته

$non\ performing\ loan$: وام های سوخت شده (سررسید گذشته)

$total\ loans$: مجموع وام ها

متغیر مستقل:

بانکداری سایه $sh_banking$

مطابق پژوهش عثمان بشیر (۲۰۲۳) و همچنین ادبیات پژوهشی پورنجاتی و هوشمند (۱۴۰۰) برای اندازه گیری بانکداری سایه از نسبت مجموع دارایی های شرکت های بیمه، لیزینگ و صندوق های سرمایه گذاری و موسسات اعتباری که دارای فعالیت مشابه بانک ها در بازار پول هستند استفاده خواهد شد و تقسیم بر کل دارایی هاس بانک مورد نظر برای ارزیابی خواهد شد تا دارای ساختار یکسان با سایر بانک ها نگردد و اگر بیشتر از یک باشد نشان دهنده قدرت بانک ها سایه خواهد بود.

متغیر تعدیلگر:

روابط سیاسی $pol_connection$

مطابق پژوهش عثمان بشیر (۲۰۲۳) برای اندازه‌گیری از شاخص صفر و یک استفاده می‌شود، که در صورتی که در ساختار سهامداری شرکتی دولت یا شرکت‌های وابسته به آن همانند (سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی، سرمایه‌گذاری ملی ایران، سرمایه امید و ...) وجود داشته باشند عدد یک خواهد گرفت و در غیر این صورت صفر می‌شود.

متغیرهای کنترل

برای اندازه‌گیری متغیرهای کنترل در این پژوهش از شیوه پژوهش عثمان بشیر (۲۰۲۳) استفاده شده است.

اندازه بانک bank size: که برابر است با لگاریتم دارایی‌های بانک در پایان دوره.

نقدینگی liquidity: نسبت دارایی جاری به کل دارایی بانک.

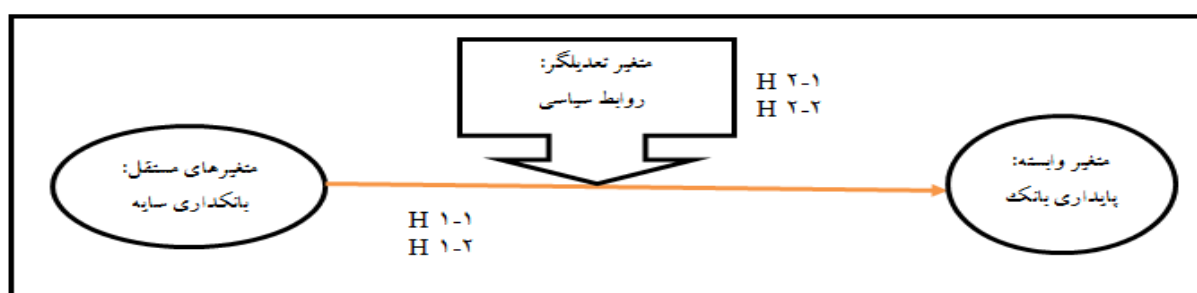
نسبت سرمایه capitalization: نسبت مجموع حقوق صاحبان سهام به کل دارایی.

رشد تولید ناخالص داخلی gdp: رشد تولید ناخالص داخلی در هر دوره.

تورم inflation: نرخ تورم شرکت طی سال.

مدل مفهومی

با عنایت به مبانی نظری مطرح شده و همچنین پیشینه پژوهش‌های عثمان بشیر (۲۰۲۳) و سایرین و همچنین سوال‌ها و فرضیه‌های مطرح شده در این پژوهش و با توجه به روش ارتباطی میان متغیرهای مختلف از جمله وابسته و مستقل کتاب خاکی (۱۳۸۷)، به شرح ذیل ترسیم می‌شود:

منبع طبق پژوهش عثمان بشیر (۲۰۲۳)

۴. یافته‌های پژوهش

جدول (۱) آمار توصیفی

علامت اختصاری		توصیف متغیر	تعداد مشاهدات	کوچکترین	بزرگترین	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
متغیر وابسته									
Z_score	پایداری بانک ها	۱۶۰	-۲,۳۳	۲,۲۸	۰,۲۴۷	۰,۶۳۸	-۰,۲۸۲	۶,۹۴	
crdit risk		۱۶۰	۰,۱۲	۰,۷۷	۰,۲۶	۰,۱۵۳	۴,۵۸	۲,۹۶	
متغیر مستقل									
sh_banking	بانکداری سایه	۱۶۰	۰,۳۶	۱,۷۵	۰,۷۶۸	۰,۴۱۷	۰,۰۹۵	۱,۹۵	
متغیر تعدیلگر									
pol-conn	روابط سیاسی	۱۶۰	۰	۱	۰,۴۷	۰,۵	۰,۱۰۱	۱,۰۱	

متغیرهای کنترل							
۲,۹۹	-۰,۱۵۳	۰,۵۹۷	۸,۳۷	۹,۷۸	۷,۱۴	۱۶۰	اندازه بانک bank size
۲,۴۵	۰,۸۵۴	۰,۸۴	۰,۸۴	۱,۱۳	۰,۱۳	۱۶۰	نقدینگی liquidity
۲,۸۷	-۴,۷۸	۰,۳۱۹	-۰,۰۳	۰,۲	-۱,۸۷	۱۶۰	نسبت سرمایه capitalization
۲,۴۱۲	۰,۳۸۴	۶,۳	۲,۴	۱۴,۲	-۶,۳	۱۶۰	رشد تولید ناخالص داخلی gdp
۱,۲۹	-۰,۳۰۶	%۱۶	%۳۰	%۴۷	%۹	۱۶۰	تورم inflation

نتایج مربوط به آمار توصیفی متغیرهای مستقل، وابسته و کنترل پژوهش در جدول (۱) ارائه شده است که در آن آمار توصیفی کوچکترین، بزرگترین، میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی داده ها ارائه شده است.

جدول (۲) همبستگی میان متغیرها

inflation	Gdp	Capitalition	Liquidity	Bank size	Pol_connectio	Sh_bank	Credi risk	Zscorr	همبستگی
								1	Zscorr
							1	**۰,۴۳	Credi risk
						1	*۰,۲۲	**۰,۳۱	Sh_bank
					1	-۰,۰۲	-۰,۲۸	**۰,۶۲	Pol_connectio
				1	-۰,۰۲	**۰,۴۸	-۰,۲۸	*۰,۲۵	Bank size
			1	۰,۰۹	**۰,۴۳	**۰,۳۲	**۰,۴۰	**۰,۵۸	Liquidity
		1	**۰,۵۲	۰,۲۲	*۰,۳۱	**۰,۳۷	**۰,۵۰	**۰,۵۵	Capitalition
	1	۰,۱۳	*۰,۲۸	۰,۰۳	*۰,۲۹	-۰,۱۳	**۰,۱۴	**۰,۳۴	Gdp
1	**۰,۳۶	**۰,۱۷	**۰,۳۶	**۰,۳۳	**۰,۲۱	*۰,۲۳	۰,۰۵	**۰,۱۶	inflation

در جدول (۲-۴) به بررسی رابطه میان متغیرهای مختلف پژوهش در سطوح معناداری ۰,۰۵ و ۰,۱ پرداخت شده است، در جدول مذکور رابطه همبستگی ارائه شده است که این رابطه نشان دهنده وجود رابطه خطی میان متغیرهای مختلف پژوهش با یکدیگر و همچنین شدت این رابطه بوده است که با استفاده از معیارهای مشخص شده که در این جدول ارائه شده است قابل تشخیص می باشد.

جدول (۳) بررسی همخطی از طریق شاخص عامل تورم واریانس

فرضیه ۱		فرضیه ۲		فرضیه ۳		فرضیه ۴	
اندازه بانک	۱,۸۹	نقدینگی	۱,۶	تورم	۱,۸	اندازه بانک	۱,۸
تورم	۱,۸۲	سرمایه بانک	۱,۴	بانکداری سایه	۱,۸	تورم	۱,۸
بانکداری سایه	۱,۷۹	رشد تولید ناخالص	۱,۲۲	رشد تولید ناخالص	۱,۲	بانکداری سایه	۱,۸
نقدینگی	۱,۶	اندازه بانک	۱,۸	نقدینگی	۱,۷	نقدینگی	۱,۷
سرمایه بانک	۱,۴۹	تورم	۱,۸	سرمایه بانک	۱,۵	سرمایه بانک	۱,۵
رشد تولید ناخالص	۱,۲۲	بانکداری سایه	۱,۷	اندازه بانک	۱,۸	اندازه بانک	۱,۸
				ارتباط سیاسی	۱,۳	ارتباط سیاسی	۱,۳
Average vif	۱,۶۴	Average vif	۱,۶۴	Average vif	۱,۶۴	Average vif	۱,۶۴

همانطور که از یافته‌های مربوط به جدول (۳) در خصوص بررسی همخطی میان هریک از متغیرهای پژوهش بدست آمده است می‌توان بیان داشت که از مفروضات مهمی که در بررسی همخطی بودن متغیرهای مختلف تحقیق مورد استفاده قرار خواهد گرفت، موضوع همخطی بوده است که در سطوح آماره مشخصی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

جدول (۴) نتیجه آزمون گری توزیع آماری جمله خطا فرضیه‌ها

مدل تحقیق	نتایج آزمون گری	
	سطح معناداری آزمون	مقدار آماره آزمون
فرضیه اول	سطح معناداری آزمون گری $P-VALUE$ به میزان ۰,۰۴ بنابراین توزیع آماری جمله خطا ها نرمال می باشد.	مقدار آماره آزمون گری ۶,۳۹- می باشد.
فرضیه دوم	سطح معناداری آزمون گری $P-VALUE$ به میزان ۰,۰۵۷ بنابراین توزیع آماری جمله خطا ها نرمال می باشد.	مقدار آماره آزمون گری ۵,۷۰- می باشد.
فرضیه سوم	سطح معناداری آزمون گری $P-VALUE$ به میزان ۰,۰۳ بنابراین توزیع آماری جمله خطا ها نرمال می باشد.	مقدار آماره آزمون گری ۶,۷۷- می باشد.
فرضیه چهارم	سطح معناداری آزمون گری $P-VALUE$ به میزان ۰,۱۴ بنابراین توزیع آماری جمله خطا ها نرمال نمی باشد.	مقدار آماره آزمون گری ۳,۸۵- می باشد.

از دیگر مفروضات رگرسیون که در سطح تحقیقات مختلف پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد موضوع نرمال بودن هریک از اجزا باقیمانده هریک از مدل‌های رگرسیونی بوده است که در سطح معناداری ۰,۰۵ مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت که این موضوع از طریق آزمون‌های مختلف انجام خواهد شد که در این پژوهش از طریق آزمون گری این مهم اجرا می‌شود.

جدول (۵) بررسی عدم خود همبستگی

نتایج آزمون والد ریج		مدل تحقیق
مقدار آماره آزمون	سطح معناداری آزمون	
مقدار آماره آزمون والد ریج ۳,۷۴ باشد.	سطح معناداری آزمون والد ریج P-VALUE به میزان ۰,۰۶، بنابراین مشکل خود همبستگی وجود ندارد.	فرضیه ۱
مقدار آماره آزمون والد ریج ۴,۳۰ باشد.	سطح معناداری آزمون والد ریج P-VALUE به میزان ۰,۰۵۴، بنابراین مشکل خود همبستگی وجود ندارد.	فرضیه ۲
مقدار آماره آزمون والد ریج ۳,۸۴ باشد.	سطح معناداری آزمون والد ریج P-VALUE به میزان ۰,۰۶، بنابراین مشکل خود همبستگی وجود ندارد.	فرضیه ۳
مقدار آماره آزمون والد ریج ۱۸,۶۸ باشد.	سطح معناداری آزمون والد ریج P-VALUE به میزان ۰,۰۰۰، بنابراین مشکل خود همبستگی وجود دارد.	فرضیه ۴

موضوع بررسی خود همبستگی در اجزا باقیمانده هریک از فرضیه های پژوهش در سطح معناداری ۰,۰۵ از جمله بهترین مفروضات است که باید در هر معادله رگرسیونی مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرد که نتایج بررسی مربوط به چهار فرضیه این پژوهش در سطح معناداری یاد شده در جدول بیان شده است.

جدول (۶) بررسی ناهمسانی واریانس

نتایج آزمون ولد تعدیل شده		مدل تحقیق
مقدار آماره آزمون	سطح معناداری آزمون	
مقدار آماره آزمون والد تعدیل شده ۱۰۵*۲,۲ می باشد.	سطح معناداری آزمون والد تعدیل شده P-VALUE به میزان ۰,۰۰۰، بنابراین ناهمسانی وجود دارد.	فرضیه ۱
مقدار آماره آزمون والد تعدیل شده ۱۲۶۴۵,۰۳ می باشد.	سطح معناداری آزمون والد تعدیل شده P-VALUE به میزان ۰,۰۰۰، بنابراین ناهمسانی وجود دارد.	فرضیه ۲
مقدار آماره آزمون والد تعدیل شده ۱۰۵*۱,۰ می باشد.	سطح معناداری آزمون والد تعدیل شده P-VALUE به میزان ۰,۰۰۰، بنابراین ناهمسانی وجود دارد.	فرضیه ۳
مقدار آماره آزمون والد تعدیل شده ۴۱۰,۴۷ می باشد.	سطح معناداری آزمون والد تعدیل شده P-VALUE به میزان ۰,۰۰۰، بنابراین ناهمسانی وجود دارد.	فرضیه ۴

برای ارزیابی سطح ناهمسانی واریانس در جز باقیمانده مدل های رگرسیونی تحقیق در هریک از فرضیه های پژوهش از روش های مختلفی استفاده خواهد شد که در این تحقیق نیز با توجه به اینکه چه ساختاری برای داده های تحقیق با توجه به آزمون های بکار گفته شده تعیین خواهد شد نیز متفاوت خواهد بود که یافته های مربوط به اجرای آزمون های مذکور در سطح معناداری ۰,۰۵ مورد استفاده قرار میگیرد.

فرضیه ۱-۱: بانکداری سایه بر معیار **Z_score** اثر معنادار دارد. مدل رگرسیونی که برای اجرای فرضیه مذکور مورد استفاده قرار گرفته است به شرح ذیل می باشد:

$$Z_score_{it} = \alpha + \beta_1 sh_banking_{it} + \beta_2 bank_size_{it} + \beta_3 liquidity_{it} + \beta_4 capitalization_{it} + \beta_5 gdp_{it} + \beta_6 inflation_{it} + \varepsilon.$$

جدول (۷) نتایج تخمین رگرسیون

توصیف متغیر	متغیر ها	ضریب	انحراف استاندارد	آماره z	p-value	رگرسیون
sh_banking _{it}	بانکداری سایه	-۰,۰۸۲	۰,۰۹۴	-۳,۸۸	۰,۰۳۸	$p\text{-value}=۰/۰۰۰$ $X^2=۲۰۹,۴$ آمار واند $R^2=۰/۵۸$ تعدیل شده
bank_size _{it}	اندازه بانک	۰,۱۲۴	۰,۰۷۴	۱,۶۷	۰,۰۹۵	
liquidity _{it}	نقدینگی	۰,۰۷۵	۰,۱۱	۶,۸	۰,۰۰۰	
capitalization _{it}	سرمایه	۰,۵۳۲	۰,۱۲۲	۴,۳۵	۰,۰۰۰	
gdp _{it}	رشد تولید ناخالص	۰,۰۱۸	۰,۰۰۶	۳,۰۰	۰,۰۰۳	
inflation _{it}	تورم	۰,۰۰۲	۰,۰۰۲	۰,۸۷	۰,۳۸۵	
متغیر وابسته		Z_score _{it}				

همانطوریکه از خروجی فرضیه ۱-۱ پژوهش در جدول (۷) ارائه شده است که در خصوص اثر گذاری بانکداری سایه بر سطح پایداری بانک ها بوده است، یافته ها نشان دهنده اثر گذاری متغیر مستقل بانکداری سایه بر پایداری بانک ها بوده است و این رابطه در سطح معناداری ۰,۰۵ برقرار می باشد، **لذا فرضیه اول تحقیق تایید شده است.** با عنایت به موارد مطرح شده در خصوص خروجی های آماری می توان بیان داشت که ضریب متغیر مذکور دارای عدد ۰,۰۸ شده است که این موضوع نشان دهنده آن است که اگر سطح متغیر مستقل پژوهش با عنوان بانکداری سایه به مقدار عددی یک واحد تغییر داشته باشد این موضوع منجر به آن خواهد شد که متغیر وابسته تحقیق به مقدار عددی ۰,۰۸ تغییر نماید و همچنین طبق یافته های پژوهش نیز می توان بیان داشت علامت ارائه شده برای متغیر بانکداری سایه منفی بوده است که نشان دهنده آن خواهد بود که اگر متغیر مستقل بانکداری سایه رشد داشته باشد منجر به کاهش متغیر وابسته پایداری بانک ها خواهد شد که این موضوع ناشی از وجود علامت معکوس در رابطه میان متغیرها بوده است. با توجه به مفاهیم آماری بدست آمده از متغیر مذکور می توان بیان داشت که R^2 تعدیل شده دارای مقدار عددی ۰,۵۸ شده است که این موضوع نیز نشان دهنده آن خواهد بود که قدرت توضیح دهنده مدل با این متغیرهای در نظر گرفته شده بیش از ۵۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته را نشان می دهند.

فرضیه ۲-۱: بانکداری سایه بر ریسک اعتباری اثر معنادار دارد. مدل رگرسیونی که برای ارزیابی پژوهش مذکور مورد استفاده قرار گرفته است به شرح ذیل می باشد که در آن متغیرهای مستقل و وابسته به شرح ذیل ارائه شده است:

$$Credit\ risk_{it} = \alpha + \beta_1 sh_banking_{it} + \beta_2 bank_size_{it} + \beta_3 liquidity_{it} + \beta_4 capitalization_{it} + \beta_5 gdp_{it} + \beta_6 inflation_{it} + \varepsilon.$$

جدول (۸) نتایج تخمین رگرسیون

توصیف متغیر	متغیر ها	ضریب	انحراف استاندارد	آماره z	p-value	رگرسیون
sh_banking _{it}	بانکداری سایه	-۰,۰۴	۰,۰۲۷	-۱,۵	<u>۰,۱۳۳</u>	$p\text{-value}=۰/۰۰۰$ $X^2=۱۳۰,۴$ آمار والد $R^2=۰/۴۰$ تعدیل شده
bank size _{it}	اندازه بانک	-۰,۰۶۱	۰,۰۱۹	-۳,۱۹	۰,۰۰۱	
liquidity _{it}	نقدینگی	-۰,۰۸	۰,۰۵۱	-۱,۵۸	۰,۱۱۳	
capitalization _{it}	سرمایه	-۰,۱۸۲	۰,۰۳	-۵,۲۵	۰,۰۰۰	
gdp _{it}	رشد تولید	-۰,۰۰۱	۰,۰۱	-۲,۸۸	۰,۰۳۷	
inflation _{it}	تورم	۰,۰۱	۰,۰۵	۰,۱۷	۰,۰۶۷	
متغیر وابسته		Credit risk _{it}				

با توجه به یافته های بدست آمده از اجرای فرضیه ۱-۲ در جدول (۸) که در خصوص اثر گذاری بانکداری سایه بر پایداری بانک ها بوده است میتوان بیان داشت که رابطه مذکور سطح اطمینان ۰,۹۵ وجود ندارد، **بنابراین فرضیه ۱-۲ رد نشده است**. همانطور که از یافته های تحقیق بدست آمده است می توان بیان داشت که اندازه بانکها و همچنین نسبت سرمایه به کل دارایی های بانک ها و رشد تولید ناخالص ملی کشور در طی دوره گذشته دارای ارتباط معنادار و منفی بوده است. لذا طبق موارد بدست آمده هرچه سطح نقدینگی بانک ها افزایش داشته باشد و همچنین نسبت ساختار سرمایه بانک ها نیز بهبود یابد و از سویی نیز تولید ناخالص ملی کشور نیز رشد داشته باشد، منجر به آن خواهد شد که ریسک اعتباری بانک ها نیز کاهش داشته باشد.

فرضیه ۱-۲: نقش تعدیلگری ارتباط سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و معیار **z_score** معنادار است. مدلی که برای اجرای رگرسیون مذکور مورد استفاده قرار می گیرد به شرح ذیل بوده است که در آن نقش متغیرهای مستقل، تعدیلگر، وابسته و کنترل نشان داده شده است:

$$Z_score_{it} = \alpha + \beta_1 sh_banking + \beta_2 pol_connection + \beta_3 sh_banking * pol_connection + \beta_4 banksize + \beta_5 liquidity + \beta_6 capitalization + \beta_7 gdp + \beta_8 inflation + \varepsilon$$

جدول (۹) نتایج تخمین رگرسیون

توصیف متغیر	متغیرها	ضریب	انحراف استاندارد	آماره z	p-value	رگرسیون
sh_banking	بانکداری سایه	-۰,۱۳۵	۰,۰۸۲	-۱,۵۱	۰,۱۳	$p\text{-value}=۰/۰۰۰$ $X^2=۳۵۰,۰۸$ آمار و _{والد} $R^2=۰/۷۱$ تعدیل شده
pol-connection	ارتباط سیاسی	۰,۶۲۴	۰,۱۰۳	۶,۰۵	۰,۰۰۰	
sh_banking*pol-connection	ارتباط سیاسی در بانکداری سایه	-۰,۰۹۲	۰,۱۲۴	-۰,۷۵	۰,۰۴۵	
bank size _{it}	اندازه بانک	۰,۱۰۵	۰,۰۶۲	۱,۶۷	۰,۰۹۵	
liquidity _{it}	نقدینگی	۰,۵۱۷	۰,۱۰۰۴	۵,۱۵	۰,۰۰۰	
capitalization _{it}	سرمایه	۰,۴۳۰	۰,۳۲۱	۳,۲۵	۰,۰۰۱	

توصیف متغیر	متغیرها	ضریب	انحراف استاندارد	آماره z	p-value	رگرسیون
gdp _{it}	رشد تولید ناخالص	۰,۰۱۱	۰,۰۰۵	۲,۰۸	۰,۰۳۵	
inflation _{it}	تورم	۰,۰۰۲	۰,۵۲۴	۱,۱۴	۰,۲۵۵	
متغیر وابسته		Z_score _{it}				

همانطور که از فرضیه ۲-۱ تحقیق در جدول (۹) در سطح معناداری ۰,۰۵ بدست آمده است می توان بیان داشت که نقش تعدیلگری ارتباطات سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و پایداری بانک‌ها وجود دارد، بنابراین فرضیه ۲-۱ تایید شده است. همانطور که از یافته های مذکور بدست آمده است می توان بیان داشت که ارتباطات سیاسی در رابطه مذکور که با عنوان نقش تعدیلگری در بانکداری سایه ضرب می شود دارای مقدار عددی ضریب ۰,۶۲ شده است که نشان دهنده آن است که اگر ارتباطات سیاسی در بانک‌ها یک واحد رشد داشته باشد منجر به آن خواهد شد که پایداری بانک‌ها نیز به مقدار عددی مورد اشاره تغییر یابد و همچنین یافته های تحقیق نیز نشان دهنده آن است که ارتباطات سیاسی دارای رابطه مثبتی با پایداری بانک‌ها دارد که نشان دهنده آن است که اگر ارتباطات سیاسی افزایش داشته باشد منجر به افزایش پایداری خواهد بود. و همچنین یافته های تحقیق نیز نشان دهنده آن است که در فرضیه ۱-۱ تحقیق که قبل از ورود متغیر تعدیلگر مورد اشاره پژوهش بوده است دارای مقدار عددی R^2 ۰,۵۷ تعدیل شده بوده است که پس از ورود متغیر جدید به بررسی در فرضیه ۲-۱ منجر به آن خواهد شد که سطح آماره مذکور به مقدار عددی ۰,۷۱ افزایش داشته باشد که این موضوع در نهایت منجر به آن خواهد شد که سطح تعدیلگری کامل ایجاد شود که نشان دهنده آن است که با ورود متغیر مذکور منجر به آن خواهد شد که متغیر مستقل بانکداری سایه که در فرضیه اول دارای سطح معناداری بوده است در فرضیه حاضر کلاً غیر معنادار گردد که این موضوع نشان دهنده سطح تعدیلگری کامل خواهد بود.

فرضیه ۲-۲: نقش تعدیلگری ارتباطات سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و ریسک اعتباری معنادار است. مدلی که برای رابطه میان متغیرهای مستقل، تعدیلگر و وابسته و همچنین کنترل مدنظر فرضیه حاضر استفاده خواهد شد به صورت ذیل رگرسیون آن اجرا خواهد شد:

$$\text{Creditrisk}_{it} = \alpha + \beta_1 \text{sh_banking} + \beta_2 \text{pol_connection} + \beta_3 \text{sh_banking} * \text{pol_connection} + \beta_4 \text{banks_size} + \beta_5 \text{liquidity} + \beta_6 \text{capitalization} + \beta_7 \text{gdp} + \beta_8 \text{inflation} + \varepsilon$$

جدول (۱۰) نتایج تخمین رگرسیون

توصیف متغیر	متغیرها	ضریب	انحراف استاندارد	آماره z	p-value	رگرسیون
sh_banking	بانکداری سایه	-۰,۰۳۶	۰,۰۴۴	-۰,۸۲	۰,۴۱	
pol-connection	ارتباطات سیاسی	-۳,۰۳	۰,۳۵	-۰,۸۵	۰,۰۳۹	
sh_banking*pol-connection	ارتباطات سیاسی در بانکداری سایه	۰,۰۵	۰,۴۴	۰,۱۱	۰,۰۱۹	
bank size _{it}	اندازه بانک	-۰,۰۸۵	۰,۰۱۷	-۳,۲۸	۰,۰۰۱	

$p\text{-value} = ۰/۰۰۰$
 $X^2 = ۳۵۰,۰۸$ آماره و $R^2 = ۰/۸۹$ تعدیل شده

توصیف متغیر	متغیرها	ضریب	انحراف استاندارد	آماره z	p-value	رگرسیون
liquidity _{it}	نقدینگی	-۰,۰۷	۰,۰۴	-۱,۵۲	۰,۰۲۹	
capitalization _{it}	سرمایه	-۰,۱۷۶	۰,۰۴	-۴,۳۳	۰,۰۰۰	
gdp _{it}	رشد تولید	-۰,۰۶	۰,۰۱۱	-۰,۵۳	۰,۰۵۹	
inflation _{it}	تورم	۰,۰۰۰۰۵	۰,۰۰۰۶	۰,۰۹	۰,۹۳۱	
متغیر وابسته		Creditrisk _{it}				

با عنایت به یافته های بدست آمده از جدول (۱۰) که در خصوص بررسی فرضیه دوم پژوهش با بررسی نقش تعدیلگری ارتباطات سیاسی در رابطه میان بانکداری سایه و پایداری بانک ها با معیار ریسک اعتباری بوده است، یافته ها نشان دهنده آن است که رابطه مذکور در سطح معناداری ۰,۰۵ تایید شده است، بنابراین فرضیه اول تحقیق مورد پذیرش واقع شده است. با عنایت به یافته های بدست آمده از جدول مذکور می توان بیان داشت که زمانی که ارتباطات سیاسی در رابطه مذکور وارد می شود ضریب متغیر دارای مقدار عددی ۳,۳ بوده است که نشان دهنده آن خواهد بود که اگر سطح متغیر تعدیلگر مذکور در این رابطه و یا این شرایط کنترلی، به مقدار یک واحد تغییر نماید منجر به آن خواهد شد که متغیر وابسته ریسک های اعتباری به مقدار عددی ۳,۳ تغییر نماید. همچنین طبق یافته های پژوهش نیز بدست آمده است که ضریب متغیر مذکور نیز علامت منفی بوده است که نشان دهنده آن است که اگر متغیر ارتباطات سیاسی رشد داشته باشد در بانک ها منجر به آن خواهد شد که ریسک اعتباری در بانکها کاهش داشته باشد یا بالعکس که اگر افزایش داشته باشد متغیر تعدیلگر منجر به آن خواهد شد که متغیر وابسته کاهش یابد. در ادامه بررسی نیز مشخص شده است که در فرضیه ۱-۲ بانکداری سایه دارای اثر معناداری بر متغیر وابسته ریسک اعتباری نداشته است از زمانی که در فرضیه چهار پژوهش متغیر تعدیلگر وارد شده است منجر به آن شده است که سطح آمار ضریب تعیین از مقدار عددی ۰,۴ به مقدار ۰,۸۹ افزایش داشته است که نشان دهنده اثر گذاری و همچنین نقش تعدیلگری متغیر مورد بحث از این طریق بوده است.

۵. بحث و نتیجه گیری

طبق یافته های بدست از فرضیه ۱-۱ طبق مفاهیم مدیریت مالی و همچنین اقتصادی زمانی که در اقتصاد جامعه امور مالی و پولی توسط نهادهایی انجام شود که دارای نظارت خاصی بر آنها نبوده و همچنین دارای فعالیت هایی هستند که مشابه با بانک ها بوده است این موضوع در نهایت منجر به آن خواهد شد که این گونه از فعالیت های پولی در بانک ها نیز کاهش داشته باشد که در نهایت منجر به آن خواهد شد که توجه درآمدهای عملیاتی و مشاع بانک ها تحت تاثیر قرار گیرد این گونه از درآمدها نیز از منابع اصلی کسب درآمد بانک ها هستند که در نهایت منجر به کاهش درآمد آنها و همچنین کاهش سطح پایداری در بانک ها خواهد شد و لذا طبق ادبیات پژوهشی بیان شده در زمانی که در نمونه بانکهای داخلی کشور و همچنین اقتصاد داخلی بانکداری سایه افزایش داشته باشد این موضوع منجر به آن خواهد شد که رقابت ناسالم و نابرابر میان بانک ها و شرکتهای مشابه با آنها ایجاد شود و در نهایت منجر به ناپایداری بخش پولی کشور و همچنین عملکرد نادرست اقتصاد کشور خواهد شد. با عنایت به موارد بدست آمده می توان بیان داشت که در حوزه این پژوهش متغیرهای کنترلی دیگری از جمله نقدینگی آنها و همچنین نسبت سرمایه و همچنین رشد تولید ناخالص ملی

دارای رابطه معنادار با متغیر وابسته پایداری بانک‌ها داشته‌اند. و همچنین طبق یافته‌های بدست آمده از فرضیه ۱-۲ در ادامه پژوهش نیز طبق یافته‌های بدست آمده می‌توان بیان داشت طبق تئوری‌های مالی و مدیریتی، زمانی که بانکداری سایه منجر به اثر گذاری منفی بر پایداری بانک‌ها می‌شود این موضوع از طریق اثرگذاری ارتباطات سیاسی تعدیل می‌شود که اثرات منفی بانکداری سایه را با ایجاد ارتباطات سیاسی کاهش خواهد و میتواند اثرات موسسات شبه بانک که دارای اثرات منفی بر اقتصاد پولی و مالی دارد از جمله بانک‌ها را کاهش دهد. لذا در بازار پول بانک‌های داخلی وجود ارتباطات سیاسی یک مزیت بالا در ایجاد توانایی بالا برای ایجاد درآمد زایی خواهد بود که از این رو دارای اثرات مثبت بر سود اوری بانک‌ها و همچنین کسب درآمدهای مشاع خواهد داشت و در نهایت منجر به افزایش پایداری بانکهای داخلی خواهد شد. در خصوص ارتباط میان متغیرهای کنترل نیز مشخص شده است که نقدینگی بانک‌ها و سرمایه آنها و همچنین رشد تولید ناخالص دارای ارتباط موثر و معناداری بوده است. یافته‌های فرضیه ۲-۲ نیز نشان داده است با توجه به یافته‌های بدست آمده از اجرای فرضیه مذکور می‌توان بیان داشت طبق مبانی نظری مدیریت مالی و وجود ارتباط‌های مختلف در شرکت‌ها و بالاخص بانک‌ها منجر به جذب مشتریان بیشتری خواهد شد و اگر این ارتباط‌ها در بسترهای سیاسی فراهم باشد برای بسیاری از شرکت‌ها که دارای عملکردهای ملی هستند و سطح بسیار بالایی از جامعه با آنها در ارتباط هستند از جمله بانک‌ها و عموماً به عنوان بازوی اقتصادی در دولت‌ها مطرح می‌شوند، ارتباط سیاسی منجر به تقویت فروش و درآمد زایی هر نوع شرکت یا بانکی خواهد شد که میتواند درآمدهای پایداری برای آنها فراهم نماید. لذا طبق یافته‌های بدست آمده میتوان بیان داشت که عاملی که میتواند بانک‌های حاضر در داخل کشور را در حوزه‌های مختلف عملیاتی و مالی تقویت نماید و همچنین آنها را در مقایسه با رقبای حفظ نماید و ارتقا دهد موضوع ارتباط‌های سیاسی و وجود سهامداران دولتی در ساختار سهام خواهد بود که میتواند مشتریان زیادی را با توجه به ساختارهای دولتی و همچنین منابع ارزان قیمت برای آن مشتریان دولتی وارد بانک نماید.

۶. منابع و مآخذ

- افلاطونی، عباس. (۱۳۹۷). تحلیل آماری در روش تحقیق برای رشته‌های اقتصاد و حسابداری. انتشارات ترمه. ۳۴۵
- اسماعیلی کیا، غریبه، و اوشنی، محمد. (۱۴۰۱). پایداری مالی شرکت و گزارشگری مالی متقلبان: نقش کیفیت ساز و کارهای راهبری شرکتی. دانش حسابداری، ۱۳(۲) (پیاپی ۴۹)، ۸۳-۱۹۴.
- کرمی، فریبرز، (۱۴۰۲). رویکرد پایداری بانک‌های چند ملیتی به عنوان محرک‌های شمول مالی در کشورهای در حال توسعه، هشتمین همایش ملی پژوهش‌های نوین در علوم انسانی، اقتصاد و حسابداری ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/1832598>
- خاکی، غلامرضا. (۱۳۸۷). روش تحقیق با رویکرد پایان نامه نویسی. تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی - مرکز تحقیقات علمی کشور - کانون فرهنگی انتشارات داریت - چاپ اول
- جنت مکان، حسین؛ حمیدیان، محسن؛ حمیدیان، حاجیا، زهره. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین ارتباطات سیاسی با مدیریت مبتنی بر ارزش آفرینی و هزینه نمایندگی: آزمون تئوری اقتصاد سیاسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. ۲۳۰-۲۱۵. (۳۱)۸
- سلیمی، صابر (۱۳۹۹) عوامل مؤثر بر ثبات مالی بانکهای کشور، فصلنامه سیاستهای مالی و اقتصادی، سال شماره ۱۹

شاکری، فرهاد (۱۴۰۰) "بررسی تاثیر رقابت در صنعت بانکداری بر مطالبات معوق بانک ها"، مجله اقتصادی. شماره ۸، ص ۵-۱۸.

عبدی، پدram (۱۳۹۹) ریسک اعتباری مشتریان بانکی مطالعه موردی بانک کشاورزی. دو فصلنامه علمی پژوهشی جستارهای اقتصادی.

فربدی، جمال (۱۳۹۹) "بررسی ارزیابی نقش بانک های خصوصی در رقابتی کردن صنعت بانکداری ایران"، فصلنامه برنامه و بودجه. شماره ۱۰۹.

مهرعلی زاده، پروانه (۱۳۹۹) بررسی تاثیر ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی و ریسک تمرکز بر عملکرد بانکداری شرکتی بانک تجارت (برای گروه مشتریان شرکتی)، اولین کنفرانس حسابداری و مدیریت، <https://civilica.com/doc/1025656>

همتی، مراد (۱۳۹۹) تاثیر سیاستهای پولی و مالی در تثبیت مالی ایران، فصلنامه سیاستهای راهبردی وکلان، دوره 1، شماره ۱۷

ستوده نیا، فرهاد (۱۳۹۳) بررسی عوامل موثر بر تصمیم گیری سهامداران در بورس اوراق بهادار تهران بر مبنای مدل معادلات ساختاری. مجله دانشور رفتار. شماره ۱۷

نوروش، ایرج و عدلی، حکیمه، (۱۴۰۲). بررسی تاثیر ارتباطات سیاسی بر سیاست های مالی، چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم مدیریت و حسابداری ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/1753562>

نعمت نژاد، معصومه ؛ کیائی، علی؛ حاجیها، زهره. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر ریسک تداوم فعالیت و روابط سیاسی بر روابط بین کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابرسی. ۲۱ (۸۴). ۴۱۳-۴۴۱

مکی پور، اشکان و صلاح منش، احمد و انواری، ابراهیم، (۱۴۰۲). تحلیل اثرات سیاست پولی در اقتصاد ایران با وجود بانکداری سایه، رویکرد تعادل عمومی پویای تصادفی، <https://civilica.com/doc/1742736>

Allen, F., Y. Qian, G. Tu, and F. Yu. 2019. "Entrusted Loans: A Close Look at China's Shadow Banking System." *Journal of Financial Economics* 133 (1): 18–41. doi:10.1016/j.jfineco.2019.01.006.

Elena. Cubillas, Elena. Ferrer and N. Suárez, (2021). Does investor sentiment affect bank stability? International evidence from lending behavior, *Journal of International Money and Finance*, <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2020.102351>

Faccio, M. (2006). "Politically Connected Firms." *American Economic Review* 96 (1): 369–386. doi:10.1257/000282806776157704.

Khwaja, A. I., and A. Mian. (2005) . "Do Lenders Favor Politically Connected Firms? Rent Provision in an Emerging Financial Market." *The Quarterly Journal of Economics* 120 (4): 1371–1411. doi:10.1162/003355305775097524.

Maria-Eleni K. A, Nektarios A, Georgios P. K. (2022). U.S. banks' lending, financial stability, and text-based sentiment analysis. *Journal of Economic Behavior & Organization* 197(2), pp 73-90.

[Kamshat K. K.](#), [Faizulayev, A.](#), [Ruzanov, R.](#), [Ejdys, J.](#), [Kulumbetova, D.](#) and [Elbadri, M.](#) (2023), "Does social and governmental responsibility matter for financial stability and bank profitability? Evidence from commercial and Islamic banks", *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, Vol. 14 No. 3, pp. 451-472. <https://doi.org/10.1108/JIABR-01-2022-0004>

Usman Bashir (2023) Shadow banking, political connections and financial stability of Chinese banks: an empirical investigation, *Applied Economics Letters*, 30:10, 1333-1337.

Okazaki, K. (2007). "Banking System Reform in China: The Challenges of Moving toward a Market-oriented Economy." DTIC Document.

- Hwang, S., Rubesam, A., Salmon, M., (2018). Overconfidence, sentiment and beta herding: A behavioral explanation of the low-beta anomaly. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3224321
- Insurance - Issues and Practice 45: 81-312
- Jayson& Andries. and Cocris (۲۰۲۱) The impact of the banking system reform on banks performance. African Journal of business management, vol.6 (6) , pp 27-38
- Kim, A & Ha, A(۲۰۲۰) Myopic loss aversion and the equity premium puzzle. Quarterly Journal of Economics
- Levayn Gunji, H., Miura, K., Yuan, (۲۰۱۹) Bank Competition and Monetary Policy. Japan and World Economy 21, pp105–115. Gunji, H., Miura, K., Yuan, Y . Bank Competition and Monetary Policy. Japan and World Economy 21, pp 105–115.
- Lin, A(۲۰۲۱) Reflected glory and failure: International sporting success and the stock market. Applied Financial Economics 13: 225–235
- Maruz& Jimenez, G., Lopez, J. A. & J. Saurina (2019), "How Does Competition Impact Bank Risk-Taking?", Federal Reserve Bank of San Francisco.
- Vun& Irina Andrievskayaa, Maria Semenovab, (2019). Does banking system transparency enhance bank competition? Cross-country evidence, Journal of Financial Stability 23 - 33–50
- Sun, G., and J. Jia. (2015). "Definition and Measurement of China's Shadow Banking: From the Perspective of Credit Money Creation." Social Sciences in China 2015 (11): 92–110.
- Gu, F. F., K. Hung, and D. K. Tse. (2008). "When Does Guanxi Matter? Issues of Capitalization and Its Dark Sides." Journal of Marketing 72 (4): 12–28. doi:10.1509/jmkg.72.4.012.
- Iresberger, F., Mühlnickel, J., Weiß, G.N.F., 2015. Explaining bank stock performance with crisis sentiment. J. Bank. Finance 59, 311–329.
- Moody's.(2017). "Quarterly China Shadow Banking Monitor." https://www.moodys.com/research/Moodys-China-shadow-banking-growth-will-be-constrained-in-2018-PR_379421
- Wei, L., and B. Davis. (2014). Regulators at Odds on Reining in China's Shadow Lending. New york: Wall Street Journal.

Investigating the moderating role of political relations in the relationship between shadow banking and bank sustainability

Samira Zarei¹Khadijah Khodabakhshi of Parijan^{*2}Omid Hejazi Farhmand³

Abstract

The aim of the present study was to investigate the relationship between shadow banking and the stability of banks, and according to the theoretical principles stated in this relationship, the moderating role of political relations was also investigated. The statistical population presented in this research was the accepted banks in the Iranian capital market during the period of 1394 to 1401, and after applying sampling methods, 160 banks were included in the final sample. The research method of the current research is causal and correlational and the method of collecting information will be through library studies and also referring to the database of the stock exchange organization. The regression method used for this research is a multivariate and linear type, which will be evaluated at a significance level of 0.05 using stata14 software. Finally, using the mentioned method, the findings obtained from the implementation of the four research hypotheses show that shadow banking has a significant effect on the stability of banks based on the bankruptcy criterion, but such a relationship has not been confirmed based on the credit risk criterion, and the findings also indicated that The moderating role of political communication in the relationship between shadow banking and bank stability has been confirmed based on the two variables mentioned.

Keywords

Moderation of political relations, shadow banking and stability of banks

1. Faculty of Education & Psychology, University of Tehran, Iran (Kiani@gmail.com).

2. Department of Management, Faculty of Management and Accounting, University of Rasht, Rasht, Iran (*Corresponding Author: Shahmohammadi@majournal.ir).

3. Department of Management, Faculty of Humanities, University of Esfahan, Esfahan, Iran (Z.Aliyar@gmail.com).